

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Bioloģiskā lauksaimniecība

1. decembris 2014., Brisele

Ieteikumi:

- Bioloģiski audzētiem dārzeņiem un graudiem ir eksporta potenciāls Norvēģijā.
- Būtiski piedalīties COPA-COGECA darba grupā (DG), kurā tiek izskatīti tehniski un praktiski jautājumi par bioloģisko lauksaimniecību un to regulējošo likumdošanu.

Secinājumi:

- Ir izstrādāts Eiropas rīcības plāns bioloģiskās produkcijas nākotnei Eiropā.
- Latvijas viedoklis sakrīt ar vairākumu Eiropas Savienības (ES) valstu komentāriem par EK regulas piedāvājumu COM(2014)180 par bioloģisko lauksaimniecību. Vislielākās diskusijas radīja jautājumi par vides vadības sistēmas ieviešanu, reģionu noteikšanu un nacionālu reģistru ar sertificētu sēklu un šķirņu sarakstu.
- Kopumā tuvākajos gados ES dalībvalstīs plāno palielināt bioloģiskās lauksaimniecības platības.
- Pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas ievērojami palielinās, nepalielinās bioloģisko saimniecību skaits.
- Šķērslis bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai ES ir augstas ražošanas izmaksas un nosacījumi un mainīga atbalsta politika.
- Vairākas ES valstis ir noteikušas mērķi palielināt izmantotās bioloģiskās produkcijas apjomu sabiedriskās iestādēs (skolas, slimnīcas, armija). Arī Latvijā tas tiek iniciēts.
- Veidojot bioloģiskās lauksaimniecības politikas regulējums, ES ir jāuzskata kā vienots reģions, ar īpašiem nosacījumiem neizdalot kādus atsevišķus ES reģionus.
- Nozarē aktuāli putnu gripas un cūku kastrācijas jautājumi.
- Dzīvnieku aizsardzības organizācijas grib panākt, ka cūku kastrācija tiek aizliegta arī bioloģiskajā cūkkopībā, kur ķīmisko kastrāciju nav iespējams izmantot.

Darba kārtības jautājumi

1. Informācija par izmaiņām sadarbībā ar Eiropas Komisiju.
2. Eiropas rīcības plāns bioloģiskās produkcijas nākotnei Eiropā.
3. Atbalsts bioloģiskai lauksaimniecībai nacionālajās LAP 2014-2020
4. 100% bioloģiskas lopbarības nodrošinājums dalībvalstīs.
5. Komentāri EK piedāvājumam COM (2014)180 par bioloģisko lauksaimniecību
6. Pētījumi bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai EIP ietvaros
7. Bioloģiskā putnkopība un cūkkopība
8. Citi jautājumi

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

DISKUSIJU KOPSAVILKUMS

1. Informācija par izmaiņām sadarbībā ar Eiropas Komisiju

COPA-COGECA darba grupa „Bioloģiskā lauksaimniecība” tiek organizēta, lai sagatavotu vienotu viedokli Eiropas Komisijas (EK) sociālā dialoga darba grupai par bioloģisko lauksaimniecību, kas notiks 2. decembrī.

Pēc izmaiņām EK sadarbībā ar sociālajiem partneriem, EK SDG „Bioloģiskā lauksaimniecība” piedalīsies 53 eksperti no 20 organizācijām (10 organizācijas būs jaunas). COPA-COGECA pārstāvēs 8 dalībnieki.

COPA-COGECA pārstāvēs bioloģiskos lauksaimniekus, norādot, ka nepieciešams atbalstīt bioloģiskās lauksaimniecības paplašināšanos ES, lai nesamazinātos jau esošo bioloģisko saimniecību skaits.

Itālijas pārstāvis norāda, ka būtiski saprast un EK norādīt, ka tieši lauksaimnieki, nevis citas organizācijas, ir tie, kuri ražo bioloģisko lauksaimniecības produkciju. Nedrīkst būt situācija, ka ar ražošanu nesaistītas organizācijas negatīvi ietekmē bioloģiskās lauksaimniecības politiku.

2. Eiropas rīcības plāns bioloģiskās produkcijas nākotnei Eiropā

Lai palīdzētu bioloģiskās produkcijas ražotājiem pārstrādātājiem un tirgotājiem izprast izmaiņas jaunajā lauksaimniecības politikā, Eiropas Komisija 2014. gada martā ir apstiprinājusi Eiropas rīcības plānu bioloģiskās produkcijas nākotnei Eiropā. Vairāk informācijas angļu valodā lasāma http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/european-action-plan/index_en.htm

Dalībvalstu viedokļi:

- **Dānijā** bioloģiskās lauksaimniecības attīstība ir samazinājusies un vairs nav vērojams tik straujš bioloģisko saimniecību skaita palielinājums, kā iepriekšējos gadus. Lai atbalstītu bioloģiskas produkcijas ražošanu, valstī ir izvirzīts mērķis palielināt sabiedriskās iestādēs (bērnu dārzi, skolas, slimnīcas, armija) lietotās bioloģiskās produkcijas apjomus līdz 60% no kopējā pārtikas patēriņa līdz 2020. gadam.
- **Zviedrijā** bioloģiskā lauksaimniecībā izmanto 500 tūkst. ha. 2014. gada pirmajos 6 mēnešos pieprasījums pēc bioloģiskiem produktiem ir palielinājies par 30%.
- **Somijā** ir izvirzīts mērķis līdz 2020. gadam palielināt bioloģiskā lauksaimniecībā izmantotās zemes platības līdz 20% no kopējās valsts LIZ. Līdz ar to arī LAP ietvaros ir paredzēti vairāki atbalsta pasākumi bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai. Tiek runāts par to, ka sabiedriskās iestādēs ir daudz vairāk jāizmanto bioloģiskie produkti. Bioloģiskā produkcija lielākoties ir graudi un dārzeņi.
- **Norvēģijā** tikai 5% zemes platības tiek izmantotas bioloģiskā lauksaimniecībā. Galvenie bioloģiskās lauksaimniecības produkti ir piens un liellopu gaļa, bet daudz vairāk būtu nepieciešami dārzeņi. Šobrīd jau janvārī un februārī ir jāimportē dārzeņi un tāpat valstī ir nepietiekams arī bioloģisko graudu apjoms. Palielinās lauksaimnieku interese par iesaistīšanos bioloģiskajā lauksaimniecībā. Daudz vairāk būtu nepieciešami dārzeņi.
- **Austrijā** 10% ir bioloģiskā produkcija un pastāvīgi palielinās pieprasījums pēc tās. Bioloģiski audzēti graudi tiek eksportēti uz Vāciju un Beļģiju.
- **Vācijā** ir iestājusies stagnācija un tiek runāts par bioloģiskās produkcijas regulāciju. Ir augsts pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas un atbilstošs piedāvājums. Pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas ir palielinājies par 7%, bet piedāvājuma apjoms ir palicis nemainīgs.

- **Francijā** pēdējos 5 gados ir dubultojies bioloģisko saimniecību skaits - šobrīd valstī ir 26 tūkstoši bioloģiskās saimniecības. Bioloģiskās platības valstī palielinājušās līdz 1 milj. ha. Pēdējos 2 gados ir apstājusies saimniecību interese pārstrukturēties uz bioloģisko saimniekošanu, bet sabiedrības pieprasījums pēc bioloģiski audzētas pārtikas palielinās vidēji par 9% gadā.
- **Beļģijā** pastāv atšķirība starp Flandriju un Valoniju. Kopumā valstī bioloģiskā lauksaimniecībā tiek izmantoti gandrīz 60 tūkst. ha. Ja 2012. gadā valstī bija 2200 bioloģiskās saimniecības, tad 2014. gadā ir 3000 saimniecības. Vairāk nekā puse bioloģiskās platības ir ilggadīgie zālāji un ganības, aptuveni 1/3 platības tiek audzēti graudaugi (kvieši, tritikāle, rudzi), proteīnaugi un dārzeņi. Valonijā galvenā bioloģiskā produkcija ir gaļa.
- **Čehijā** katru gadu pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas palielinās par 5-6%.
- **Igaunija.** Bioloģiskā lauksaimniecībā tiek izmantoti 16% zemes. Bioloģisko saimniecību skaits vairs nepalielinās un 2014. gadā pirmo reizi bioloģisko saimniecību skaits pat ir samazinājies. Tas saistīts ar izmaiņām bioloģiskās lauksaimniecības atbalstam KLP un LAP ietvaros. Palielinājies bioloģiskās lopkopības saimniecības, tomēr šajās saimniecībās saražoto bioloģisko produkciju pārdot kā konvencionāli ražotu.
- **Lietuvā** bioloģiskā lauksaimniecība attīstās lēni un 2014. gadā tikai 5% lauksaimniecības zemes tika izmantota bioloģiskās produkcijas ražošanai. Galvenā bioloģiskā produkcija ir graudaugi, kas tiek eksportēti uz ES valstīm.
- **Portugāle.** Bioloģiskās lauksaimniecības attīstību būtiski ietekmējusi ekonomiskā krīze. Valstī 6% lauksaimniecības zemes tik izmantota bioloģiskai ražošanai. Galvenā bioloģiskā produkcija ir liellopu gaļa, olīveļļa un augļi, kas tiek eksportēti. Valstī vāji attīstīta bioloģisko produktu pārstrāde. Šobrīd bioloģiskās lauksaimniecības attīstības potenciāls tiek vērtēts negatīvi.
- **Latvija.** Tika pausta Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas sagatavotā informācija par bioloģiskās lauksaimniecības attīstību. Latvijā veiksmīgi attīstās bioloģiskā pārstrāde, bet samazinās saimniecību skaits un platības, jo kopš 2013. gada jaunas saimniecības nevar pieteikties atbalstam.

Diskusijās Itālijas pārstāvis norāda, ka ievērojams apjoms bioloģiskās produkcijas Eiropā tiek ievests no trešajām valstīm. Nepieciešams aizsargāt ES bioloģisko lauksaimniecības produkciju no trešo valstu produkcijas.

3. Atbalsts bioloģiskai lauksaimniecībai nacionālajās LAP 2014-2020

Tiek pārrunāts atbalsts bioloģiskajai lauksaimniecībai 1. pīlāra ietvaros. Informāciju ir sniegusi Latvija, atbildot uz aptaujas jautājumiem, kas tika sagatavoti COPA-COGECA darba grupai „Lauku attīstība” 2014. gada vasarā. Vairākas dalībvalstis norāda, ka ir neprecīza informācija. Agnese Hauka kā Latvijas eksperte COPA-COGECA Lauku attīstības darba grupā norāda, ka šī informācija tika apkopota vasarā, kad daudzās valstīs vēl notika diskusijas par nosacījumiem nacionālajās lauku attīstības programmās.

Darba grupa vienojas precizēt informāciju par atbalstu bioloģiskajai lauksaimniecībai nacionālajās lauku attīstības programmās un to salīdzināt turpmākajās tikšanās reizēs.

4. 100% bioloģiskas lopbarības nodrošinājums dalībvalstīs.

- **Nīderlande:** Tas nav viegli, bet Nīderlandes ražotāji esot gatavi nodrošināt 100% bioloģisko lopbarību, bet tas nenozīmē, ka viņi ir gatavi ražot visai ES. Atbalsta, ka ir nepieciešams pārrejas laiks, lai šim nosacījumam sagatavotos, bet Nīderlandes ražotāji tam ir gatavi.
- **Francija:** Situācija ir sarežģīta, jo gribētos vairākus produktus, kas tiktu atļauti šādā pārtikā.
- **Beļģija:** Pētniecības centrs veiks analīzes 2015. gadā par sojas izmantošanu lopbarībai, kas ir ļoti ieinteresējies Beļģijas lopbarības ražotājus. Kā viens no risinājumiem tiek izvērtēts pārtikas produkcijas atkritumu pielietojums, bet to apjomi ir nelieli, turklāt netiek šķiroti bioloģiskās un konvencionālās pārtikas atkritumi.
- **Vācija:** Ieviešot jauno prasību, EK ir jāpārlicinās, vai vēlamā kvalitāte un kvantitāte ir pieejama.
- **Itālija:** Bioloģisko kukurūzu un soju ražo nepietiekamā daudzumā. EK būtu jāveicina pētījumu veikšana par graudaugiem alternatīvu kultūraugu izmantošanā lopbarībā. Soja ir efektīvākais risinājums, lai nodrošinātu nepieciešamo proteīnu.
- **COPA-COGECA:** būtu jāskatās kultūraugi ar lielāku proteīna daudzumu, piemēram, lucerna. Kopīgi visām dalībvalstīm COPA-COGECA darba grupā jārod labākais risinājums no katras valsts piemēriem un kopīgi tiks aicināta EK piešķirt finansējumu pētījumiem. Būtiski ir nodrošināt līdzvērtīgu prasību izpildi (līmeni) visās dalībvalstīs.
- **Latvijas** Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas valdes priekšsēdētājs apstiprina, ka Latvija jau šobrīd izpilda nosacījumu par 100% bioloģisku lopbarību. Attīstoties bioloģiskajai cūkkopībai un putnkopībai, varētu rasties bioloģiskās lopbarības deficīts. Bioloģiskā putnkopība Latvijā neattīstās lopbarības trūkuma dēļ.

5. Komentāri EK piedāvājumam COM (2014)180 par bioloģisko lauksaimniecību

Gatavojoties COPA-COGECA darba grupai, Latvijas lauksaimnieku organizācijas tika aicinātas iesniegt viedokli par komentāriem EK regulas piedāvājumam COM(2014)180 par bioloģisko lauksaimniecību. Viedokli sagatavoja Ilze Skrabule (Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts).

Latvijas viedoklis sakrīt ar vairāku ES valstu viedokli par komentāriem EK piedāvājumam COM (2014)180 par bioloģisko lauksaimniecību. EK piedāvāto regulējumu angļiski var lasīt http://ec.europa.eu/agriculture/organic/documents/eu-policy/policy-development/report-and-annexes/proposal_en.pdf

Vislielākās diskusijas radīja jautājums **par vides vadības sistēmas ieviešanu** (*Article 7(d) Environmental management system*), kur daudzas valstis norādīja, ka bioloģiskā lauksaimniecībā jau pastāv noteikti ražošanas standarti un nav nepieciešams ieviest vēl papildus vides vadības sistēmas, kas radītu lielāku birokrātiju un mazinātu bioloģiskās lauksaimniecības standartu nozīmi. Tika norādīts, ka vides vadības sistēmas attiecināmas tikai uz bioloģiskās pārtikas pārstrādes uzņēmumiem, lai nodrošinātu, ka tās izmanto videi draudzīgas ražošanas metodes.

Tika diskutēts par nepieciešamību noteikt **reģionalitāti**, paredzot bioloģiskās lauksaimniecības politikas regulējumus. Vairums norāda, ka nevar noteikt reģionu, bet visa ES ir jāuzskata kā reģions. Tikai tādā gadījumā, kad bioloģiskās lauksaimniecības platības sasniegtu 10-15% no kopējās platības, varbūt tad noteiktas teritorijas varētu būt vērtējamas KLP pasākumu ietvaros.

Viedokļu atšķirība pastāv jautājumā par **nacionālu reģistru ar sertificētu sēklu un šķirņu sarakstu**, kas izmantojami bioloģiskajā lauksaimniecībā (*Annexe II, part I, 1.4. Origin of plants including plant reproductive material*). Francija ierosina par dažādu šķirņu sēklu pieejamību un tās ražošanu, ir jāizveido sēklu saraksts, kas būtu izmantojams bioloģiskās sēklas pavairošanai un produkcijas audzēšanai. Būtu nepieciešams šo sarakstu precizēt. Itālija tam nepiekrīt, jo par to nav paspējuši aptaujāt valsts organizācijas. Polija nepiekrīt Francijas priekšlikumam.

6. Pētījumi bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai EIP ietvaros

Tiek runāts par nepieciešamību attīstīt bioloģiskās lauksaimniecības produktivitāti un ražošanas apjomus. Dānijas pārstāvis ir piedalījies Eiropas Inovācijas partnerības (EIP) pētījumā un fokuss grupās par bioloģiskās lauksaimniecības produktivitātes palielināšanu. Pēc pētījuma komandas, kurā piedalījās dažādu ES valstu bioloģiskās lauksaimniecības speciālisti, nav skaidrs, kā iegūtos rezultātus varētu izplatīt visā ES. Šobrīd informāciju par grupas rezultātiem izplata tikai šīs grupas pārstāvji. Pētījuma priekšlikumi un secinājumi ir vispārīgi par to, ko pētnieki un lauksaimnieki kopumā jau zina. Ja darba grupas rezultāti netiek ieviesti dzīvē, tad tās darbība ir laika izšķiešana.

7. Bioloģiskā putnkopība un cūkkopība

Aktualizējies jautājums par putnu gripas paveidu H5N8 ES dalībvalstīs. Vīruss tika atklāts Vācijas un Nīderlandes fermās 2014. gada novembrī. Vairāk par alternatīvām metodēm kuiļu kastrēšanai no 2018. gada lasāms Dzintara Veides atskaitē http://old.laukutikls.lv/pielikumi/3817_2012_12_17_atkaite_kuili.pdf.

Tika parakstīts dokuments, lai pārstātu cūku kastrēšanu līdz 2018. gadam. Runājot par bioloģisko produkciju un kastrāciju, jaunais piedāvājums ir pieļaut to pie anestēzijas. Tomēr dzīvnieku aizstāvju NVO vēlas šo priekšlikumu dzēst no dokumenta un nepieļaut izņēmumu par kastrēšanu bioloģiskajā ražošanā.

- **Nīderlandē** putnu saimniecību īpašnieki domāja, ka putnu gripa tika pārnēsāta ar savvaļas putniem, bet to atklāja arī tiem putniem, kuri tiek turēti telpās un kuriem nav saskare ar savvaļas putniem.
- **Valonija (Beļģija)**: Visā valstī ir ieviesti nosacījumi jaunu dzīvnieku ievēšanai. Putni jātur telpās. Cūkkopība –konvencionālajā ražošanā cūku kastrācijai ir pieļaujamas ķīmiskas vakcīnas, bet bioloģiskajā ražošanā šādas iespējas nav.
- **Vācijā** saimniecībās putnus lielākoties tur telpās. Cūku kastrācijai bioloģiskajā ražošanā tāpat kā konvencionālajā ražošanā tiek izmantota anestēzija.

Agnese Hauka

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS